

Posudek oponenta na rigorózní práci

Předpoklady povinnosti k náhradě újmy

Autor: Mgr. Michael Kudláček

1. Předpoklady vzniku povinnosti k náhradě újmy si tradičně zasluhují pozornost právní teorie i praxe. Závazky plynoucí z těchto předpokladů tvoří po závazcích ze smlouvy druhou největší množinu závazků. Na rozdíl od smluvního práva však u těchto závazků často absentuje dobrovolnost jejich vzniku. Roto je potřeba analyzovat předpoklady vzniku povinnosti k náhradě škody ve všech aspektech, čteně teoretických úvah a souvislostí. Zvolené téma je v současné právní literatuře rozsáhle zpracováno, nicméně s tím, že v některých zásadních aspektech jsou publikované názory nejednotné. Z těchto důvodů lze konstatovat, že volba tématu pro rigorózní práci je správná.

2. Zpracování této odborné práce kladlo na autora především teoretické nároky. Po stránce pozitivistické bylo využito především současné právní úpravy povinnosti k náhradě újmy v občanském zákoníku, dále bylo využito přechodí právní úpravy, trestního zákona a trestního řádu, Listiny a zákonů speciálně upravujících povinnost k náhradě újmy. V textu autor odkazuje na znění ABGB a BGB. Po teoretické stránce bylo použito především deskripce a analýzy. Autor tak deklaruje na straně 128. Obě metody sledovaly nejen občanskoprávní úpravu, ale též úpravu trestněprávní. Dílčí úseky práce mají povahu komparativní (BGB, ABGB). Závěry uvedené v práci mají dostatečnou oporu v řádně citované domácí a zahraniční literatuře – celkem 52 zdrojů, výrazná je práce s judikaturou Nejvyššího soudu ČR a Ústavního soudu ČR (44 rozhodnutí). Veškeré zdroje jsou řádně citovány. Poznámkový aparát čítající 497 poznámek pod čarou doprovázejících 135 stran vlastního textu (dle čestného prohlášení autora je rozsah práce 363781 znaků, tj. 202,1 normostran.

3. Text práce je vedle úvodu a závěru přehledně a systematicky rozčleněn do pěti kapitol (Právní odpovědnost, Povinnost nahradit újmu, Předpoklady povinnosti k náhradě újmy, Způsob a rozsah náhrady újmy, Promlčení náhrady újmy. Jednotlivé kapitoly jsou podrobně vnitřně členěny, nejintenzivnější strukturace sleduje stěžejní část práce – tj. kapitolu třetí – Předpoklady k náhradě újmy. Kapitoly jsou členěny až na třetí podřád, přičemž obsah kapitol plně odpovídá jejich názvu. Systematika je jednotná, propracovaná a zdařilá.

4. Předložená práce je zdařilým zpracováním zvoleného tématu. Tento závěr lze opřít o několik skutečností. Z vědeckého hlediska lze ocenit úvod práce vymezující teoreticky protichůdná pojetí pojmů odpovědnosti. Navazující analýza povinnosti nahradit újmu precizně vymezuje i ne příliš probádanou oblast culpa in contrahendo. Stěžejní je kapitola třetí, která důsledně popisuje a analyzuje jednotlivé předpoklady povinnosti k náhradě újmy. Vnitřní systematiky odpovídá odpovědnosti za porušení dobrých mravů, zákona a smlouvy (3. 1. 4.). Konstantní hloubku subtilní analýzy lze vysledovat napříč veškerých předpokladů povinnosti k náhradě újmy.

V textu práce zaznívají veškeré recentní názorové proudy. Ty však jsou autorem analyzovány posuzovány. Jedná se především o zásadní změny, které přinesla nová právní úprava – obecná generální klauzule a její zúžení. V rámci odpovědnosti za porušení povinnosti plynoucí ze zákona se rozsáhle věnuje doktríně tzv. ochranného účelu normy (nejen její porušení jako první předpoklad, ale též druhý předpoklad – porušení práva vyjmenovaného v zákoně). Autor cituje oprávněné obavy z extenzivního výkladu preventivní zákonné povinnosti, která by mohla značně překročit předvídatelnou reparaci v případě vzniku újmy (str. 44 a násl.). V rámci porušení povinnosti plynoucí ze smlouvy autor postihuje veškeré modalit (str. 54) takového poškození avšak k restriktivnímu výkladu porušení se staví restriktivně. Zásadní argumentace spočívá v legitimním očekávání obou stran. Podstatný je závěr na str. 65 dole ohledně práva třetí osoby. V rámci analýzy újmy se autor tradičně zabývá majetkovou a nemajetkovou újmou. Mgr. Kudláček vznáší hypotetickou otázku ohledně peněžního odčinění nemajetkové újmy, resp. jejího obtížného vyčíslení str. 75 (Španělsko, Francie).

Za velmi zdařilé lze považovat zpracování problematiky souvislosti a přičitatelnosti. Autor si je plně vědom příčinné přírodovědné souvislosti, která může a nemusí být současnou vědou objasněna. Na druhé straně právní pojetí příčinné souvislosti je ve všech jejích podobách konstruktem, který se ani nepřibližuje realitě (souběžná, minimální, alternativní a kumulativní kauzalita včetně specifických způsobů – psychické a preemptivní kauzality. Velmi zajímavý, avšak diskutabilní je pojetí Richarda Wighta na str. 89 (NESS systém zkoumání). V rámci analýzy zavinění, je zdůrazněn objektivizovaný standard péče str. 114. Práce je uzavřena výkladem o způsobu náhrady újmy a promlčení tohoto nároku (kapitola 5.) Kladem práce jsou nepochybně teoretické konotace, souvislosti napříč právním řádem včetně konkrétního testování teorémů na uvedených příkladech. V textu jsou uvedeny časté a řádně uvedené názory. To

platí zejména o závěru práce, kde autor koncentruje i záměry de lege ferenda. Kritika se týká především absence vymezení příčinné souvislosti jakousi generální klauzulí.

5. Předloženou prací Mgr. Kudláček prokázal schopnost pracovat samostatným a tvůrčím způsobem. Generátor shod vykázal shodu nižší než pět procent v počtu 124 dokumentů a v systému Turnitin (v segmentu č. 1 - 15 procent – podmíněno, názvy, citacemi a formálními náležitostmi). Cíl práce vymezený v úvodu a zejména v závěru byl splněn.

6. K předložené práci lze uvést některé připomínky věcného i formálního rázu. Po formální stránce není vhodné užívat „ich formu.“ Chybná je terminologie na str. 125 a 126 „nepřeložený“ x nezletilý, zletilost. Na str. 96 nahoře – neprojeví se ochranný účel normy? (báňské, stavební předpisy).

7. Předložená rigorózní práce splňuje veškeré formální i obsahové požadavky kladené na tento druh prací a proto ji doporučuji k ústní obhajobě, při které se Mgr. Mgr. Michael Kudláček zaměří na následující otázku: Jak konkrétně si autor představuje onu generální klauzuli příčinné souvislosti, ke které teorii by se přiklonil? Má zákon skutečně definovat i teorie, které budou i tak předmětem diskuse?

V Praze dne 28. 1. 2020

JUDr. et MUDr. Alexandr Thöndel, Ph. D.

Oponent rigorózní práce